

A prologus szövege ez volt:

Először szólalnak meg itt e lakban
A játszi mûzsák, ihletök szerént
Égből leszállva, eszményült alakban,
A képzelet szép tüneményeként.
Lehozva mind, mi bennök halhatatlan,
Széthintve a varázsos égi fényt,
S betöltve azzal fönt s alant e helyt:
Mit buzgóságtok templommá emelt.

Itt jó elől, setétlő gyászmezében
Komoly léptekkel a Tragédia.
Dúlt arca hálvány, véres tör kezében,
És szenvedélytől szaggatott szava.
A bûn s erény, a dicsőség s a szégyen,
Az elbukott nagyság diadala:
Szívrendítő és kiengesztelő
Játékba tűnik alakján elő.

Nyomán a Vígjáték mûzsája lép fel,
Szétbontva tündér-fátylát játszian,
Tükrébe fogja, — ferdeség és tévely
Az életben s világban ami van.
Majd könnyű ostort suhogtat kezével,
S megérezzük súlyát mindannyian,
Mert gyöngesség nélkül ki volna itt?
Nevetve sújt s neveltetve javít.

És kettejük közül im' játszi körbe',
Víg táncot lejt a tündérek kara.
Dal, zene ringat ábrándos gyönyörbe,
Bút s gondot ölte édes mánora.
A festészet szemetek' ejti törbe
S légvárakat rak lenge sátorra.
Kezet minden mûvészet arra fog:
Hogy édes ámulatba ringjatók.

De ha! ki lép elő komoly fenségben,
S irányt a többi játéknak ad?
A lelkesülés lángja ég szemében,
Pajzsán egy ősi szent cimert mutat,
Ajkán a szó zendülve égi szépen,
Velőket oszlat, míg szívekbe hat...
Isméritek: — nem idegen jó —
A Nemzetiség szent nemtője ő.

Itt vannak im' a várva-várt vendégek,
Nekik rakátok e ház boltjait,
S társimmal én szerényen félre lépek,
Mert érezzük: istenek járnak itt!
De nem! — nekünk kell tolmácsolni néktek
Ez égi lények ihlett hangjait...
Oh, vajha gyöngye hangunk nyerje meg
Szíveteket e hely tündérinek!

A megnyitón a király is megjelent. Az első két előadáson 4327 forint volt a bevétel. 1874—75-iki szezonban *Araai Gerő* az igazgató, 1875—76-iki évben *Bogyó Alajos* és *Mándoky Béla* (ez utóbbi társas alapon); őket követi a következő évben *Sztupa Andor*, 1877-ben megalakul a *színügygyámolóító egyesület*. — Ugyanez évben *Mansberger Mosonyi Károly* az igazgató és ő vezeti a színházat 1883-ig. Ez év február 18-án, délután tűz ütött ki a színházban. A színház kára 300.000 frtra rúgott. Az esti előadásra a *Stomfai-család* volt kitűzve. A színház, összes berendezésével, 172.000 frtra volt biztosítva. 1883. márc. 14-én új színház felépítését határozták el, előleges költségül 150.000 forint volt megállapítva. 1884. febr. 15-én fogott hozzá a színházépítőbizottság a felépítés munkájához és ez év máj. 30-án megindult az építkezés. Másnap *Mansberger Károly* a *nyári színikört* nyitotta meg. 1885. okt. 1-én megnyílt az új színház. Építette: *Halmai Andor*, aradi építész; költsége: 170.000 frt, a festmények *Gyöngyösi Rezső* aradi festő készítette, a szobrásmunkákat pedig *Máhr Lajos* aradi szobrász. Férőképeessége: 1200 néző. A földszinten 200 ülőhely van és 10 páholy, az I. emeleten 16 páholy, a II. emeleten 14 páholy, a két emeleten 150 ülőhely, a III. emeleten 2 páholy és 150 ülőhely, a karzaton 400 ülőhely. Az első igazgató: *Krecsányi Ignác* volt; a megnyitó előadás műsora: 1. *Csikó* Gergely prologusa, 2. *Csikós I.* felv. változása, 3. *Bábkirálynő*, 4. *Koldusdiák I.* felv. változása. A következő szezon igazgatója *Krecsányi Ignác*, 1888-ig, azután újra *Mansberger* kap koncessziót. Őt követi: *Leszkay András*; 1902-ben *Zilahy Gyula*, végül *Szenárey Mihály*. Újabban *Róna Dezső* és ismét *Szenárey Mihály*. — *Aradon elhunyt színészek: Spányi Lenke, Nyilasi Mátyás, Várai Mariska, Zöldy Miklós, Kulinyi Márton, Fóris István* stb. 1924. márc. 5-én éjjel a színház színpadja és zsinórpaálása leégett.

Arad városa 1836. nov. havában a Nemzeti Színháznak 250 frtot adott, 1890. febr. havában pedig 500 frttal járult az *Országos Színészegyesület* palotájának építéséhez.